

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนบ้านวังธาร อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวกนกรัตน์ ทิพนี

ปริญญา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ไกรพิบูลย์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรณีย์ ปัญโญ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนบ้านวังธาร อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพและทางสังคม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์แบบชนบท ความผูกพันแบบญาติมิตร มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครอบครัวและเพื่อนบ้าน และยังมีความร่วมมือร่วมใจในการดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอย่างมั่นคง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพก็ตาม ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

2. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ไม่มีมลภาวะที่เป็นอันตราย เช่น ฝุ่นละออง เสียง ขยะมูลฝอย เพราะในชุมชนไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนที่เป็นเหตุรำคาญ และยังพบว่าคนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย โดยเห็นชอบต่อการใช้พื้นที่ของโรงเรียนเดิมที่ถูกลุบ นำไปปรับปรุงเป็นลานกีฬาของชุมชน ไว้เป็นที่ออกกำลังกาย นอกจากนี้ ยังมีวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนและยังเป็นแหล่งจัดเกลาทางสังคมให้คนในชุมชนมีความสามัคคีกัน

3. สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า เกษตรกรไม่ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้สารเคมีเท่าที่ควร การเจาะเลือดเพื่อตรวจหาสารพิษตกค้างในเลือด พบผลตรวจในระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัยค่อนข้างสูง นอกจากนี้ สภาพถนนที่เป็นถนนคอนกรีตมีสภาพดีและสะดวก ทำให้รถวิ่งด้วยความเร็ว ส่งผลกระทบต่อการใช้ถนนของนักเรียนและผู้สูงอายุ อาจเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุถูก

รถเขียวชนได้ และยังพบวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน หลังเลิกงานในตอนเย็นก็จะมีการแวะดื่มที่ร้านเหล้าในชุมชนเป็นประจำ

4. จากการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน พบว่า ผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงเป็นโรคเรื้อรังที่พบบ่อยเหมือนกัน ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ของการเกิดโรคจากพันธุกรรมอย่างชัดเจน และมีการใช้ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรรักษาโรค แต่ก็มีเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น ซึ่งมีหมอสมุนไพรจำนวน 3 คน เป็นผู้รักษา สำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ แต่สนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

5. การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ พบว่า ผู้ร่วมเวทีส่วนใหญ่มีแนวคิดพึ่งพาตนเอง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรรักษาโรค การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพ

6. การตรวจสอบแนวคิด พบว่า ผู้ร่วมเวทีส่วนใหญ่มีแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่ เป็นไปในแนวทางเดียวกันมากขึ้น มีแนวคิดในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคโดยการพึ่งพาตนเอง มีการเรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยศักยภาพของชุมชน และมีแนวคิดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา โดยให้ภาครัฐสนับสนุนความรู้วิชาการและงบประมาณ

7. โครงการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค พบว่า การมองอนาคตเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของชุมชน โดยมีสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จนสามารถกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ มีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายสร้างสุขภาพ เพื่อกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับเพื่อการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน และได้จัดทำโครงการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน จำนวน 2 โครงการ คือ โครงการสมุนไพรลดสารพิษในเลือด และโครงการตรวจสุขภาพพื้นฐานสัญจร

Thesis Title Participation Process in Health Promotion at Ban Wangthan Community, Doi Saket District, Chiang Mai Province

Author Miss Kanokrat Tipnee

Degree Master of Education (Health Promotion)

Thesis Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Suchada Kriphibul Chairperson

Asst. Prof. Dr. Karran Panyo Member

ABSTRACT

The objective of this participated workshop research was to study the process of people participating in health promotion at Ban Wangthan, Doi Saket District, Chiang Mai Province. From the research, it can concluded the factors affecting this process as follow;

1. Physical and sociological factors, it was found that most of people living in upcountry with beautiful relationship and attempt to make them successful in their culture conservation so it could be one of people participating process.
2. Environmental factors which make a very fruitful contribution to health promotion due to non-toxic substances i.e., dust nuisance, garbage caused by deforest and industry because people give important to physical exercise. Such viewpoint has taken certain community sports area together with the close connection between the temple and people leading to unity community.

3. Harmful situation to health promotion factor, it was found that some people do not realize toxic problem of using chemical and not regularly taking self-blood testing. Besides, a person faces higher risk of road accident and alcohol consumption.

4. Through the determination of health problems, the high rate of diabetes and hypertension are found and they lack of natural herb treatment which only the older could take a few herb provider but the new generation neglect to take it for they have thought that it was not wisely as the modern things.

5. Adjusting visions, it was found that most of people are able to wisely and appropriately employ local herb, thus making them more self-reliant and cooperation in health problem solving.

6. Realizing viewpoint, it was found that most of people have been relished through the same direction in term of health promotion and pathological prevention because they then agreed to learn how to use their potential to solve problems and having view of people participating in problem solving are announced by support of Government sector.

7. The project of health promotion and pathological prevention, it was found that people have seen its own visions by setting the process of public policies, in health promotion particularly, as can be seen in from of health promotion network, regulation and additional tow health projects; there were 1) Herb project to be prevented toxic blood 2) Mobile health project.